

Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás

Vyšlo: 25.3.2008

Číslo: Ročník 18 (2008), Číslo 1

Sekce: Z knihovnických organizací

Název článku: Čtenáři v ČR v roce 2007 - výzvy a hrozby pro knihovny

Autor: Alena Součková

Zdroj: <http://unas.svkhk.cz/clanek.asp?id=907>

Čtenáři v ČR v roce 2007 - výzvy a hrozby pro knihovny

Alena Součková

Vystoupení PhDr. Víta Richtera z Národní knihovny ČR k problematice čtenářství bylo součástí programu regionální valné hromady východočeské organizace SKIP (Svaz knihovníků a informačních pracovníků), která se konala 19. února 2008 v Knihovně města Hradce Králové. Přednášku si vyposlechlo více než padesát knihovnic z celé oblasti - od Havlíčkova Brodu po Trutnov.

Nad problematikou čtenářství, respektive nečtenářství, je třeba se vážně zamyslet - protože má přímé vazby na činnost knihoven. PhDr. V. Richter prezentoval výsledky průzkumu z roku 2007. Průzkum se týkal dospělé populace nad 15 let a vyhodnoceno bylo 1551 dotazníků. Podrobné výsledky a srovnání s obdobnými zahraničními výzkumy budou publikovány knižně ve 2. pololetí letošního roku. Články vyšly i v odborném tisku (Host, Čtenář).

A co z průzkumu vyplynulo? V posledních deseti letech dochází v České republice k poklesu zájmu o knihovnické služby = pokles výpůjček, čtenářů i návštěvníků. Pokles u registrovaných čtenářů činí celorepublikově více než 500 tisíc čtenářů. Do knihoven chodí (službu knihovny alespoň jednou v roce využilo) kolem 40 % obyvatel. To je obvyklé i v ostatních evropských zemích. Ale při podrobnějším průzkumu vyplynulo, že 17 % populace službu knihovny nikdy nevyužilo; to souvisí s tím, že stejné procento obyvatel nepřečte za rok ani jednu knihu. Jsou to hlavně muži, mladí lidé v kategorii 25-34 let, lidé s nižším vzděláním a lidé bydlící v menších městech a obcích.

Pokud se zaměříme na skupinu lidí, kteří do knihoven chodí, ale méně často, a na skupinu, která knihovnu navštěvovala dříve, ale teď už ne - je hlavním důvodem, proč knihovnu nenavštěvují, nedostatek času. Provozní důvody (otevírací doba knihovny, její dostupnost, skladba fondu, ochota personálu apod.) byly příčinou jen u zlomku odpovědí. Ani internet není obávanou hrozbou - lidé využívající internet zpravidla i čtou, internet je jim pomocníkem. Jako nejčastěji uváděné volnočasové aktivity byly uváděny setkání s přáteli, hobby a koníčky a chalupaření. Každý člověk v průměru stráví 2 hodiny denně u televize, 2 hodiny poslouchá rozhlas, po jedné hodině se věnuje internetu a sledování videa. Knihy, tisk a poslech reprodukováné hudby zaujímají po půl- až tříčtvrtěhodině našeho času v průběhu dne (i noci). Časové hodnoty se příliš nemění.

A co může knihovna ovlivnit? - Zajistit optimální dostupnost, šetřit čas (např. zavedením on-line rezervací), mít dobrou nabídku fondu i dalších služeb (o mnohých službách knihoven nejsou čtenáři ani obyvatelé dostatečně nebo vůbec informováni),

omezit byrokracii a negativní přístupy. Zamyslet se nad tím, co čtenáři, uživatelé, obyvatelé potřebují - výsledek nemusí být shodný s názorem knihovníka. Stále převažují výpůjční služby. Informační služby a poskytování přístupu na internet zatím tvoří asi ? požadovaných služeb, stejně tak i kopírování. Ostatní služby (vzdělávání, kulturní pořady apod.) představují 10-20 %, rešerše pouhých 5 % požadovaných služeb. Průzkum také poukázal na to, že čtenáři (obyvatelé) nejsou dostatečně nebo vůbec informováni o nových knihách v knihovně a nově vycházejících knihách.

Zajímavostí je i to, že v průměru si každý občan koupí ročně 7 knih a utratí za ně 1 303 Kč. Pokud knihu k jakémukoliv účelu potřebuje, ve většině případů si ji koupí nebo využije domácí zdroje, a když ji nesežene ani u přátel, pak se teprve obrací na knihovnu. V českých rodinách, na rozdíl od ostatních zemí, jsou rozsáhlé rodinné knihovny - v průměru 274 svazků. Ve více než 70 % rodin najdete knihovnu s více než 50 knhami. Důvodem četby je jak poznávání a vědění (to upřednostňují muži), tak zábava a zážitek (ty vyhledávají spíše ženy).

Průzkum přinesl mnoho zajímavých informací (uváděná fakta představují jen zlomek výzkumu) a analýza výsledků může být i motivací pro činnost knihoven jako kulturně informačně vzdělávacích center.

Prezentace vystoupení PhDr. V. Richtera v PowerPointu je přístupná na webových stránkách Knihovny města Hradce Králové v oddílu Archiv akcí <http://www.knihovnahk.cz>

© 2000-2004 Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové · pujcovna@svkhk.cz
· knihovna@svkhk.cz · studovna@svkhk.cz · <http://www.svkhk.cz>